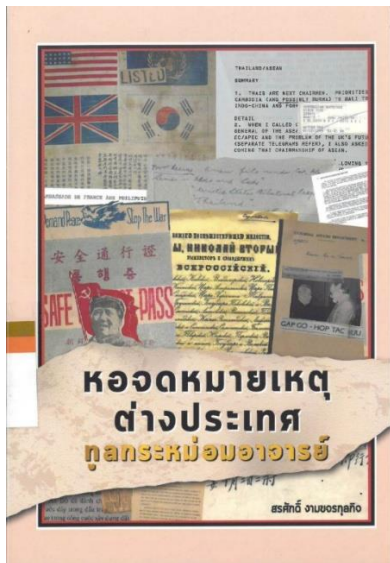

แนะนำหนังสือดีที่นำอ่าน

สุภาณี เลิศจิระประเสริฐ

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ

supanee@ndmi.or.th

สรศักดิ์ งามขจรกุลกิจ. (2565). หอจดหมายเหตุต่างประเทศ ทูลกระหม่อม
อาจารย์. กรุงเทพฯ: สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ.

หอจดหมายเหตุต่างประเทศ ทูลกระหม่อมอาจารย์ เป็นหนังสือที่เขียนขึ้นมาจากที่ในปีพ.ศ.2565 พลเอกหญิง ศ.เกียรติคุณ ดร.สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ ทรงร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนของนักเรียนนายร้อย และทรงมีพระเมตตา ทรงเปิดตัว “หอจดหมายเหตุ ทูลกระหม่อมอาจารย์” อย่างเป็นทางการ ซึ่งถือว่าการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์เรื่องราวของหอจดหมายเหตุต่างประเทศออกสู่สาธารณชน

หอจดหมายเหตุต่างประเทศ ทูลกระหม่อมอาจารย์ มาจากงานในพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี หรือ “ทูลกระหม่อมอาจารย์” เมื่อครั้งยังทรงเป็นสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระอาจารย์โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า เป็นงานส่วนหนึ่งของโครงการหอจดหมายเหตุ กองวิชาการประวัติศาสตร์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า (กปศ.สทศ.รร.จปร.) เป็นงานสร้างสรรค์เชิง “นวัตกรรม” การเป็น “ต้นแบบ” (model) ของการค้นคว้า รวบรวม จัดเก็บและเผยแพร่เอกสารสำคัญทางประวัติศาสตร์ไทยจากต่างประเทศ ที่มีผลผลิตในเชิงประจักษ์ สู่แวดวงวิชาการและสังคมอย่างต่อเนื่อง ในฐานะ “ต้นแบบ” ของหอจดหมายเหตุต่างประเทศในประเทศไทย สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้าฯ ทรงริเริ่มในเชิงความคิดและทรงนำร่องไปสำรวจ เมื่อปีพ.ศ. 2535 เสด็จฯไปทรงทอดพระเนตรเอกสารของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ สหรัฐอเมริกา จึงได้ทรงพัฒนาโครงการนี้เป็นรูปเป็นร่างขึ้น ลักษณะเด่น คือ เน้นเฉพาะเจาะจงเอกสารต่างประเทศ มีเอกสารข้อมูลจากนานาชาติมากกว่า 10 ประเทศ ทั้งจากประเทศตะวันตก เอเชีย ประเทศเพื่อนบ้านอาเซียน ในจำนวนนี้มีเอกสารข้อมูลชุดใหม่ ข้อมูลเด่น ๆ สำหรับการศึกษาวิจัยประวัติศาสตร์ไทยสมัยใหม่ ทั้งก่อนและ

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 สมัยสงครามเย็น และต่อเนื่องมาในช่วงต้นของยุคหลังสงครามเย็น มากกว่า 200,000 แผ่น จากการดำเนินงานมากกว่า 30 ปี ปัจจุบันได้ทำการจัดเก็บเอกสารเป็น คลังดิจิทัล (Digital Collections)

พันเอกดร.สรศักดิ์ งามขจรกุลกิจ ผู้เขียนหนังสือเล่มนี้ เป็นผู้ที่ทำงานในโครงการฯนี้มาตั้งแต่แรกเริ่มตั้ง จึงได้ทำการเล่าเรื่อง แบบ Story telling ในการเล่าเรื่องนี้ อาศัยประสบการณ์ ความรู้ ข้อคิดที่ได้ ทั้งจากการไปค้นคว้าเอกสาร การนำเสนอในงานสัมมนาประจำปี การแปล การวิจัย การเขียนงานสร้างสรรค์ และการให้บริการความรู้แก่ผู้สนใจ ผู้เขียนได้ถ่ายทอดออกเป็น 9 บท คือ

บทที่ 1 บทนำ

บทที่ 2 ความเป็นมา : พระราชดำริและพระราชประสงค์

บทที่ 3 เอกสารสำคัญทางประวัติศาสตร์จากต่างประเทศ : การรวบรวมและจัดเก็บ

บทที่ 4 การเผยแพร่เอกสารสำคัญ : การจัดงานสัมมนาทางวิชาการ

บทที่ 5 การแปลเอกสารสำคัญ : เกาหลี จีน ญี่ปุ่น รัสเซีย สหรัฐอเมริกาและเพื่อนบ้านอาเซียน

บทที่ 6 การวิจัยเชิงลึก งานเขียนสร้างสรรค์ทางประวัติศาสตร์ไทย : สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2

สมัยสงครามเย็นและยุคหลังสงครามเย็น

บทที่ 7 การบริการความรู้ให้แก่ผู้สนใจ : นักวิชาการ นิสิตนักศึกษาในกรุงเทพฯและต่างจังหวัด

บทที่ 8 โครงการสืบสานพระราชดำริ ฯ : การวิจัยเอกสารสำคัญทางประวัติศาสตร์ไทยสมัยใหม่

จากหอจดหมายเหตุต่างประเทศ

บทที่ 9 บทสรุปและส่งท้าย

ผู้เขียนได้เล่าถึงการเป็นส่วนหนึ่งของ “หอจดหมายเหตุต่างประเทศ ทุลกระหม่อมอาจารย์” ที่มีข้อมูลและประสบการณ์เมื่อครั้งได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากสมเด็จพระเทพฯ ให้ไปค้นคว้าเอกสารหอจดหมายเหตุแห่งชาติ สหรัฐอเมริกา (NARA) ณ กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. ครั้งแรกในปี 2538-2539 ได้พบเอกสารสำคัญต่อการศึกษาวิจัยทางประวัติศาสตร์ไทยสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 และสงครามเย็นที่ได้มีการทยอยเปิดเอกสารลับ-ลับที่สุดให้กันแล้ว

ความสำคัญของเอกสารทางประวัติศาสตร์ต่างประเทศ ที่ได้มีการรวบรวมและจัดเก็บนั้น มีพระราชนิพนธ์ค่าน้ำ ที่พระองค์ท่านนำเสนอไว้ในงานสัมมนาฯ เมื่อปี 2558 ความดังนี้

“...เมื่อข้าพเจ้ามีโอกาสไปต่างประเทศจึงไปดูหอจดหมายเหตุต่างประเทศ เห็นว่ามีเอกสารที่จะมีประโยชน์ในการศึกษาประวัติศาสตร์ไทยอยู่มาก ถึงจะเป็นหอจดหมายเหตุที่มีคนไทยไปค้นคว้าแล้ว ก็ควรไปถ่ายสำเนากลับมา เนื่องจากระบบของหอจดหมายเหตุต่างประเทศ คือ จะเปิดเผยเอกสารเมื่อครบกำหนด เช่น 30 ปี 50 ปี 100 ปี เป็นต้น จะทำให้มีเอกสารใหม่ๆ ออกมาทุกปี ข้าพเจ้าเองไม่มีโอกาสที่จะไปนั่งค้นคว้า หรือเขียน

บทความอะไรทางวิชาการมากนัก จึงขอแรงเพื่อนร่วมงานให้ไปช่วยอ่านและเลือกเอกสารที่มีประโยชน์มาไว้ที่
โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า เมื่อเอามาถึงได้ทำเรื่องย่อจัดหมวดหมู่ ภายหลังจัดทำข้อมูลลงคอมพิวเตอร์
เป็นระบบดิจิทัลเพื่อใช้ง่ายต่อการค้นคว้า...”

พลเอกหญิง สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ “พระราชนิพนธ์คำนำ” 70 ปี แห่งการสิ้นสุด
สงครามโลกครั้งที่ 2 : ไทยจากเอกสารจดหมายเหตุต่างประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส รัสเซีย เยอรมนี
ญี่ปุ่น ตุรกี และจีน” 31 สิงหาคม 2558.

โดยสรุป หนังสือเล่มนี้เหมาะสำหรับผู้สนใจในเรื่องการใช้งานเอกสารจดหมายเหตุประวัติศาสตร์
ไทย ประวัติศาสตร์โลก โดยเฉพาะในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 สงครามเย็น และต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน
เรื่องราวความรู้ชุดข้อมูลด้านจดหมายเหตุจากหอจดหมายเหตุต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ประโยชน์
จากการค้นคว้าและเข้าถึงคลังดิจิทัลผ่านหอจดหมายเหตุต่างประเทศ มูลนิธิหม่อมอาจารย์
